

Fiskeridirektoratet
Postboks 185
5804 Bergen

DERES REF.: 25/22475
VÅR REF.: 346297

DATO: 26. juni 2026

Advokatforeningens høringsuttalelse - fiskeritillatelse, kvotetak og fordeling av strukturgevinst

1 Innledning

Advokatforeningens tillitsvalgte advokater utfører et omfattende frivillig og ulønnet arbeid for å ivareta rettsstaten, rettssikkerheten og menneskerettighetene. En del av dette arbeidet består i å utarbeide høringsuttalelser.

Advokatforeningens høringsarbeid er organisert i 29 lovutvalg, oppdelt etter særskilte rettsområder og rettslige interesseområder. Om lag hundre høringsuttalelser utarbeides av Advokatforeningens tillitsvalgte advokater hvert år.

Alle våre høringsuttalelser er forfattet av advokater med ekspertise innenfor det rettsområdet som lovforslaget gjelder. En ekspertise som ikke er hentet kun fra juridisk teori, men fra advokatenes praktiske erfaring med å bistå sine klienter – i den norske rettsstatens hverdag. Denne høringsuttalelsen er skrevet ut fra Advokatforeningens ønske om å bidra til gode lovgivningsprosesser og gode lover.

2 Sakens bakgrunn

Vi viser til Fiskeridirektoratets høringsbrev, publisert 26. mars 2026, med høringsfrist 26. juni 2026.

Høringen gjelder forslag til ny forskrift om fiskeritillatelse og deltakelse i åpne fiskerier, og forslag til ny forskrift om spesielle kvoteordninger og strukturgevinst.

Høringen følger opp deler av Meld. St. 32 (2018–2019) *Et kvotesystem for økt verdiskaping* (Kvotemelding 1), som Stortinget tidligere har sluttet seg til. Dette gjelder overgangen fra spesielle tillatelse og årlige deltakeradganger til fiskeritillatelse. Forslaget til ny forskrift om fiskeritillatelse og deltakelse i åpne fiskerier følger også opp endringer i deltakerloven som Stortinget vedtok ved behandlingen av Prop. 137 L (2019–2020) *om endringer i deltakerloven og havressursloven*, jf. Innst. 190 L (2020–2021).

Høringen følger også opp deler av Meld. St. 7 (2023–2024) *Folk, fisk og fellesskap – en kvotemelding for forutsigbarhet og rettferdig fordeling* (Kvotemelding 2). Dette gjelder fordeling av strukturgevinst etter at tidsbegrensede strukturkvoter i kyst- og havfiskeflåten utløper.

Denne høringsuttalelsen er i hovedsak utarbeidet av Advokatforeningens lovutvalg for fangst, fiskeri og havbruk. I tillegg har lovutvalget for skatterett bidratt når det gjelder skatterettslige problemstillinger, se punkt 3.12. Lovutvalget for fangst, fiskeri og havbruk består av Gerd Aaland Fagerli (leder), Thomas Andreassen, Mari Sørensen Aksnes, Erik Staurset Andresen, Jørgen Blix Nicolaysen og Ask Økland. Lovutvalget for skatterett består av Sverre Hveding (leder), Synne Bjøteit, Fredrik Gule, Lars Martin Hegdal, Anders Nordli og Nicolay Vold. Samtlige lovutvalgsmedlemmer har lang erfaring og kompetanse innenfor de aktuelle rettsområdene.

3 Kommentarer til forslaget

Advokatforeningens høringsinnspill har for oversiktens skyld valgt å følge Fiskeridirektoratets systematikk i høringsnotatet.

Innledningsvis vises det til høringsnotatets punkt 1.3, der det uttales at "*[f]orholdet til annet regelverk blir i noen tilfeller kommentert, men eventuelle endringer i dette vil måtte håndteres i egne prosesser*".

Advokatforeningen mener det er prinsipielt uheldig at konsekvensene for annet regelverk bare delvis omtales, og at det ikke synliggjøres hvilke endringer det er snakk om og som må håndteres i etterfølgende prosesser. Dette svekker høringsinstansenes mulighet til å vurdere de samlede rettslige konsekvensene av forslaget.

3.1 Driftskrav

Nåværende konsesjonsforskrift inneholder et driftskrav ved salg av fartøy for fortsatt drift. Fartøyet må ha deltatt i fiske på grunnlag av den spesielle tillatelsen i et nærmere angitt tidsrom for at ny eier skal kunne tildeles tilsvarende tillatelse for fartøyet. Advokatforeningen støtter at det ved overgangen til felles fiskeritillatelser innføres et tilsvarende driftskrav for dagens deltakeradganger i kystfiskeflåten.

I deltakerforskriften kommer driftskravet til uttrykk gjennom et krav om at fartøyet må ha hatt adgang til å delta i vedkommende fiskeri foregående år. Høringsnotatet viser til at bakgrunnen for driftskravet er å få trukket inaktive fartøy ut av fisket.

Advokatforeningen mener en slik felles bestemmelse anses som en naturlig konsekvens av overgangen til fiskeritillatelser.

3.2 Leiefartøy

Leiefartøyordningen var på høring i 2023. I Kvotemelding 2 ble ordningen foreslått videreført i sin nåværende form, før regjeringen i stortingsvedtak nr. 589 (2023–2024) ble bedt om å foreta en ny vurdering. I bestillingen fra departementet er det besluttet at leiefartøyordningen ikke skal følges opp i denne høringen.

Advokatforeningen kommenterer derfor ikke det materielle innholdet i de foreslåtte bestemmelsene i §§ 9 og 10 i forskriftsforslaget.

Advokatforeningen støtter forslaget om å dele leiefartøyordningen ved havari/forlis og ved kontrahering av nybygg i to bestemmelser. Selv om én samlet bestemmelse ville vært noe kortere, fremstår høringsforslaget mer oversiktlig og brukervennlig enn dagens leiefartøybestemmelser i konsesjonsforskriften § 1-7 og deltakerforskriften § 51.

3.3 Overgangen til fiskeritillatelser

Advokatforeningen støtter målet om at den nye forskriften om fiskeritillatelser og deltakelse i åpne fiskerier bør være enkel å forstå, og at regelverket som i dag er fastsatt i konsesjonsforskriften og deltakerforskriften harmoniseres så langt det passer.

Advokatforeningen støtter også forslaget om å innføre fiskeritillatelser til erstatning for deltakeradganger og spesielle tillatelser, og at de respektive reglene samles i én forskrift. Etter Advokatforeningens syn fremstår den foreslåtte navngivningen av fiskeritillatelsene i hovedsak hensiktsmessig.

3.3.1 Sel- og hvalfangsttillatelse

I høringsnotatet bes det om høringsinstansenes syn på om sel- og hvalfangsttillatelsene bør endres fra årlige tillatelser til tidsuavgrensede tillatelser. Etter Fiskeridirektoratets oppfatning har det ikke vært nødvendig at deltakende fartøy søker om ny tillatelse hvert år, ettersom det stort sett har vært de samme fartøyene som har deltatt.

Advokatforeningen mener at tidsuavgrensede tillatelser vil gi større forutsigbarhet for fartøyeierne. Endringen vil også redusere administrasjonen knyttet til årlige søknader og risikoen for fristoversittelser.

Advokatforeningen peker samtidig på at etablering av åpne, tidsuavgrensede tillatelsesregimer kan medføre økt vern mot senere inngrep til ugunst for tillatelseshavere som innretter seg over tid, jf. HR-2013-2200-P (Volstad-dommen). Det vises i denne sammenheng til erfaringene fra lukkeprosessen for snøkrabbefiskeriet.

Videre vil vi påpeke at deltakelsen har, så vidt Advokatforeningen kjenner til, vært lav og varierende. Dersom det over tid tildeles tillatelser som ikke utnyttes, kan det skape usikkerhet om hvilke fartøy som faktisk deltar, herunder hvor mange som vil søke på tilskuddsordninger. Det vil også være uheldig om tidsuavgrensede sel- og hvalfangsttillatelser i åpne tillatelsesregimer samles opp på fartøy som passive tillatelser. Advokatforeningen mener at dersom Fiskeridirektoratet gjør tillatelsene tidsuavgrenset, bør det ved tildeling kontrolleres at fartøyene er egnet og utrustet for fangst av sel eller hval, og at passive tillatelser bør tilbakekalles i samsvar med gjeldende regler.

Forskriftsforslaget § 58 tredje ledd lyder:

"Det er et vilkår for tillatelsen at eier av fartøyet er ført på blad B i Fiskermanntallet. Dersom eier er et selskap eller en sammenslutning må mer enn 50 prosent av eierinteressene være ført på blad B i fiskermanntallet."

I forskriftsforslaget § 2 første ledd bokstav a er "eier" definert som:

"fysisk person som direkte eller indirekte gjennom foretak, innehar mer enn 50 prosent av eierandelene i et fiskefartøy. Dersom ingen fysisk person innehar mer enn 50 prosent av eierandelene i fiskefartøyet, ses det hen til en konstellasjon av fysiske personer som direkte, eller indirekte gjennom foretak, innehar mer enn 50 prosent av eierandelene i fiskefartøyet".

Advokatforeningen stiller spørsmål ved om § 58 tredje ledd andre setning er nødvendig, sett i lys av legaldefinisjonen av "eier" i forskriftsforslaget § 2 første ledd bokstav a.

3.4 Forslag om videreføring av årlige deltakeradganger som fiskeritillatelser

3.4.1 Oppheving av enkelte unntaksbestemmelser

Advokatforeningen støtter at bestemmelser i deltakerforskriften og konsesjonsforskriften som ikke lenger har aktualitet, oppheves av forenklingshensyn. Det er enklere for brukerne å forholde seg til et enhetlig og oversiktlig regelverk.

3.4.2 Inkorporering av forholdsmessighetsinstruksen

Høringsnotatet punkt 4.3 viser til at forholdsmessighetsinstruksen av 7. september 2022 etter bestilling fra Nærings- og fiskeridepartementet inkorporeres i § 6 i utkastet til forskrift om fiskeritillatelser og deltakelse i åpne fiskerier. Det gis ikke en nærmere redegjørelse for om den gjeldende forholdsmessighetsinstruksen videreføres materielt uendret. Det er derfor vanskelig for Advokatforeningen å ta stilling til innholdet.

Advokatforeningen mener Fiskeridirektoratet bør gjennomgå ordlyden i § 6. Etter bestemmelsens tredje ledd kan tillatelse til utskifning av fartøy gis til et erstatningsfartøy med større største lengde, "*[...] såfremt erstatningsfartøyet var tildelt det aktuelle driftsgrunnlaget på skjæringsdatoen 5. juli 2019*".

Advokatforeningen finner innholdet uklart. Henvisningen til skjæringsdatoen gjør dessuten bestemmelsen lite tilgjengelig.

3.4.3 Navngivning av fiskeritillatelse i ny forskrift

Advokatforeningen har ikke vesentlige innvendinger til de foreslåtte navnene på fiskeritillatelsene. Det bør likevel foretas en språklig gjennomgang for å sikre konsekvent begrepsbruk og tydelig skille mellom tillatelser som gjelder fartøygruppe, redskap og geografisk område.

3.5 Kommentarer til forskriftsforslaget for fiskeritillatelser og deltakelse i åpne fiskerier

3.5.1 Omfang

Advokatforeningen mener at forskriftsforslaget, som er på 31 sider og består av 80 bestemmelser, er blitt unødvendig omfattende av flere grunner:

For det første er enkelte bestemmelser unødvendig omfattende i sin utforming, jf. blant annet § 6.

Videre gjentas samme regel i flere bestemmelser i stedet for å samles i en fellesbestemmelse. Som eksempel viser Advokatforeningen til reglene om konsentrasjon av eierskap, som er regulert i fem bestemmelser (§§ 15, 16, 17, 21 og 32), reglene om salg og flytting av driftsgrunnlag i §§ 19 og 26, samt regelen om at deltakelse i konkrete fiskerier krever tillatelse, som gjentas i 31 bestemmelser (§§ 13, 17, 20, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52, 54, 55, 56, 57, 58 og 59).

Advokatforeningen viser også til § 6 andre, tredje og femte ledd, hvor det benyttes formuleringer som "*det kan likevel gis*", "*det kan likevel også gis*" og "*det kan likevel gis*". Etter Advokatforeningens syn er det tilstrekkelig å skrive "*det kan gis*". Forskriften bør gjennomgås med sikte på å fjerne overflødige ord og gjøre teksten mer presis og mindre omfattende.

Overordnet fremstår det som om direktoratet i stor grad har videreført forskriftsforslaget fra høringsnotatet om ny forskrift om tildeling av fiskeritillatelser og kvotefaktorer av 12. oktober 2021, hvor det ble overført

bestemmelser fra gjeldende forskrifter til det nye forskriftsutkastet uten den systematiseringen som er nødvendig for å oppnå full effekt av den tilsluttede forenklingen av regelverket.

Advokatforeningen anbefaler derfor at direktoratet foretar en ny gjennomgang og systematisering av forskriftsutkastet. Vilkår bør enten samles i fellesbestemmelser eller tas ut dersom de allerede følger av annet regelverk.

3.5.2 Begreper og definisjoner

I forskriftsforslaget er en rekke bestemmelser fra gjeldende forskrifter videreført. Systematisk har dette medført en uoversiktlig situasjon, hvor begrepsbruken er blandet og inkonsekvent. Som eksempel viser Advokatforeningen til at § 2 definerer "eier" av fartøy, mens det deretter benyttes andre begreper på "eier" i selve forskriften (fartøyeier, selger osv.).

Etter Advokatforeningens syn er definisjonen av "eier" i forslaget til forskrift om fiskeritillatelse og deltakelse i åpne fiskerier § 2 bokstav a lite tilgjengelig og uheldig utformet.

Advokatforeningen finner videre grunn til å knytte enkelte kommentarer til følgende formulering: "*Der det unntaksvis følger naturlig av sammenhengen skal en likevel med "eier" forstå fysisk eller juridisk person som direkte eier fartøyet*". Når fysiske eller juridiske personer direkte eier fartøyet, er de å anse som eiere. Det er uklart i hvilke tilfeller dette bare unntaksvis skal følge av sammenhengen og definisjonen kan åpne for at flere samtidig anses som eier av ett og samme fartøy. Det vises til at Fiskeridirektoratet i sitt forslag til ny forskrift har endret bestemmelsen ved å fjerne siste setning i den gjeldende deltakerforskriften § 2 bokstav a. Advokatforeningen mener Fiskeridirektoratet i sitt forslag til departementet bør avklare innholdet i bestemmelsen, og om endringen medfører at det materielle innholdet endres.

Også definisjonen av "strukturkvotefaktor" som en tidsbegrenset kvotefaktor som oppstår på grunnlag av at et fartøy trekkes ut av fiske, fremstår uklar og upresis. Bestemmelsen krever etter sin ordlyd ikke at det søkes om og innvilges tillatelse til strukturering, jf. gjeldende forskrift om strukturkvoteordning for havfiskeflåten § 5.

Advokatforeningen finner at forskriftsutkastet bare delvis oppfylder målsettingen om å forenkle og harmonisere dagens regelverk. Det anbefales derfor en ny gjennomgang av forskriftsutkastet med sikte på å gjøre teksten mer presis, mindre omfattende og mer tilgjengelig.

3.5.3 Snøkrabbetillatelse

Høringsnotatet foreslår å endre bestemmelsen om snøkrabbetillatelse fordi nytildelingen av snøkrabbetillatelse er gjennomført. Vilkårene som gjaldt for nytildelingen, foreslås derfor slettet.

Av forskriftsforslaget § 46 første ledd følger det at snøkrabbetillatelse omfatter "*fangst av snøkrabbe i Barentshavet med teiner*". Advokatforeningen er ikke kjent med at Barentshavet er brukt som geografisk avgrensning for tillatelse tildelt etter konsesjonsforskriften § 6-2. Av forskrift om regulering av fangst av snøkrabbe i 2026 § 2 følger det at fartøy med snøkrabbetillatelse kan fangste snøkrabbe "*utenfor territorialfarvannet*". Videre følger det allerede av høstingsforskriften § 28 at snøkrabbe bare kan "*fangstes med teiner*".

Advokatforeningen stiller spørsmål ved om den geografiske innsnevringen er tilsiktet. Etter Advokatforeningens syn er det heller ikke nødvendig at forskrift om fiskeritillatelse og deltakelse i åpne fiskerier regulerer redskapsbruk som allerede er fastsatt i høstingsforskriften. Bestemmelsen kan også forenkles. Advokatforeningen foreslår at § 46 første ledd endres til:

"Fartøy tildelt snøkrabbetillatelse har adgang til å delta i lukket gruppe for fangst av snøkrabbe.

Det er et vilkår at fartøyet er registrert i merkeregisteret og er egnet, bemannet og utstyrt for fangst av snøkrabbe med teiner.

Fartøy med snøkrabbetillatelse kan bare delta på annen stats kontinentalsokkel når det foreligger eksplisitt samtykke fra den aktuelle staten."

Til forskriftsforslagets § 46 fjerde ledd (tredje ledd i forslaget til Advokatforeningen) vises det til forskrift om adgang til å drive fiske og fangst i farvann underlagt annen stats fiskerijurisdiksjon § 2. Advokatforeningen mener det bør vurderes å henvise til denne bestemmelsen, og at det bør vurderes å presisere at det kreves samtykke fra Fiskeridirektoratet eller at det foreligger en avtale godkjent av norske fiskerimyndigheter.

3.6 Strukturvoteordningen

Høringsnotatet viser til at det overordnede formålet med strukturvoteordningene er å tilpasse fangstkapasiteten til ressursgrunnlaget og å gi et bedre driftsgrunnlag for det enkelte fartøy. For kystfiskeflåten er det også presisert at strukturvoteordningen skal gjøre det mulig å legge opp en drift som sikrer virksomhet over en størst mulig del av året, og legge til rette for spesialisering av driften og dermed et mer lønnsomt driftsopplegg for det enkelte fartøy.

Advokatforeningen bemerker at de to forskriftene som i dag regulerer tildeling av strukturvote i henholdsvis kystfiskeflåten og havfiskeflåten, har noe ulike formålsbestemmelser. Advokatforeningen mener det er en svakhet at forslaget til formålsbestemmelse i ny forskrift om spesielle kvoteordninger og strukturgevinst § 2 ikke drøftes nærmere.

Etter Advokatforeningens syn er det positivt at strukturvoter ikke lenger tildeles årlig, men fastsettes med en tidsavgrensning på 20 eller 25 år. Det gir økt forutberegnelighet og samsvarer bedre med systemet for øvrige fiskeritillatelser.

Fiskeridirektoratet har foreslått at utskiftningstillatelser skal kunne struktureres. Etter dagens regelverk må fartøyeier som er tildelt forhåndstilsagn om utskiftningstillatelse (generell utskiftningstillatelse), søke om ervervstillatelse for et erstatningsfartøy, gjennomføre utskiftningen, registrere erstatningsfartøyet i Merkeregisteret, benytte strukturvoteordningen og deretter slette fartøyet igjen.

Advokatforeningen støtter forslaget, som vil innebære en forenkling. Etter opphevingen av kondemneringskravet i strukturvoteordningene 27. november 2020 står hensynet til kapasitetstilpasning ikke like sterkt. Hensynet til kapasitetstilpasning og økt lønnsomhet vil uansett ivaretas ved at utskiftningstillatelsen oppgis.

Advokatforeningen bemerker at høringsnotatet viser til at formålet med strukturvoteordningen om å redusere antall fartøy i gruppen, vil oppfylles ved at det ikke settes inn et fartøy på tillatelsen. Som nevnt ovenfor er formålsbestemmelsen endret i forskriftsforslaget, og målet om å redusere antall fartøy i den havgående flåten er tatt ut. Det bør derfor avklares i hvilken grad et slikt mål fortsatt kan innfortolkes i forskrift om spesielle kvoteordninger og strukturgevinst.

3.7 Fordeling av strukturgevinst

Med strukturgevinst forstås både avkortning av grunnkvotefaktorer som oppgis i medhold av strukturvoteordningen, og strukturgevinst som oppstår ved utløp av tidsbegrensede strukturvoter.

Innen torsketrålggruppen er det vist til at en del strukturkvotefaktorer er tilknyttet tilbudsplikt. Regjeringen har i denne forbindelse nedsatt et utvalg som skal vurdere leveringsplikten for torsketrålerne. I høringsforslaget legges det til grunn at inntil videre vil fordelingen av strukturgevinstkvotefaktorer med tilbudsplikt håndteres på samme måte som fordeling av strukturgevinstkvotefaktorer uten slike bindinger.

I høringsnotatet reises det spørsmål om fordelingsnøkkelen for strukturgevinst i forbindelse med avkortning bør endres til modell X, med full uttelling for grunnkvotefaktorer og halv uttelling for strukturkvotefaktorer, slik at det gjelder en felles fordelingsnøkkel for all strukturgevinst. Endringen begrunnes med et mer transparent og enhetlig system.

Advokatforeningen mener en slik løsning kan bidra til forenkling og et mer enhetlig regelverk. Spørsmålet har samtidig betydelige fordelingsvirkninger som det ikke er naturlig at Advokatforeningen uttaler seg om, men som bør utredes nærmere.

Videre ber Fiskeridirektoratet om innspill til innføring av en tredje type kvotefaktor – strukturgevinstkvotefaktorer – og behandlingen av disse ved fremtidig strukturering av grunnkvotefaktorer og ved tildeling til ny eier.

Advokatforeningen mener generelt at innføring av en tredje type kvotefaktor kompliserer regelverket. Begrepsbruken med fiskeritillatelse (grunnkvotefaktor), grunnkvotefaktorer, strukturkvotefaktorer og strukturgevinstkvotefaktorer kan skape uklarhet i forhold til innarbeidede begreper i næringen. For eksempel følger det av forskriftsforslaget § 4 at fartøy *tildeles* strukturkvotefaktor. I gjeldende forskrift om strukturkvoteordning mv. for havfiskeflåten § 5 *tildeles* strukturkvote, mens faktor viser til størrelsen på den tildelte kvoten. Advokatforeningen stiller spørsmål ved om den foreslåtte begrepsbruken kan skape unødvendig forvirring.

Advokatforeningen finner det vanskelig å se hvilke fremtidige konsekvenser den foreslåtte løsningen vil ha. Advokatforeningen mener det er en svakhet at høringsnotatet ikke drøfter et alternativ hvor det ikke innføres en tredje kvotefaktor. Ved en eventuell innføring av strukturgevinstkvotefaktorer er det etter Advokatforeningens syn viktig at regelverket er oversiktlig og forståelig for brukerne.

Ved tildeling av grunnkvote eller strukturkvote til ny eier er det behov for klare regler om hvordan tilknyttede strukturgevinstkvotefaktorer skal påvirke kvotetak og eierkonsentrasjon.

3.8 Omvendt strukturering

Med omvendt strukturering siktes det i høringsnotatet til "*[...] rederier som før gjeldende tidsbegrensninger ble innført, har strukturert det største kvotegrunnlaget (den største grunnkvoten), og ikke det minste, uten tanke på at det strukturerte kvotegrunnlaget på et senere tidspunkt ble underlagt tidsbegrensninger på 25 år*". Fiskeridirektoratet ber om høringsinstansenes syn på åpning for mulighet for korrigerende omvendt strukturering.

Advokatforeningen bemerker at i Volstad-dommen kom Høyesterett til at endring av strukturkvoter, fra tidsubegrenset til tidsbegrenset ikke var brudd på Grunnlovens forbud mot lovendring med tilbakevirkende kraft.

Om det skal gis adgang til tilbakeføring er et politisk spørsmål det ikke er naturlig at Advokatforeningen uttaler seg om.

Dersom korrigerende av omvendt strukturering blir tillatt, må det gjelde alle som har strukturert den største grunnkvoten før strukturkvoter ble gjort tidsbegrenset. Dvs. før årsskiftet 2007/08.

Advokatforeningen mener at løsningen bør være å endre på kvotefaktorene til henholdsvis nåværende grunnkvote og strukturkvote slik at nåværende grunnkvote får antall kvotefaktorer som var på grunnkvoten som ble tatt i struktur (før en eventuell avkortning) og tilsvarende at strukturkvoten får antall kvotefaktorer som er på nåværende grunnkvote redusert med eventuell avkortningsandel som var på tidspunktet for strukturering.

Fiskeridirektoratet skriver at «[e]n forutsetning for at eier skal få godkjent søknad om tilbakeføring av omvendt strukturering må være at strukturkvoten må være intakt (ikke blitt splittet og dermed fordelt på flere fartøy)». Advokatforeningen mener at direktoratet burde grunnlagt dette. Advokatforeningen mener at dersom det blir åpnet for korrigerende av omvendt struktur bør korrigeringsadgangen gjelde alle som har slike kvoter. Dette uavhengig av om strukturkvoter er splittet eller ikke.

Direktoratet skriver også at «[e]n slik opprydning må være basert på at eier sender søknad til Fiskeridirektoratet om at det blir gjort nødvendige tilpasninger for å korrigere for den opprinnelige beslutningen om å oppgi den største grunnkvoten». Advokatforeningen har ikke innvendinger til at aktuelle kvoteeiere må søke om korrigerende av omvendt struktur. Advokatforeningen mener at dersom det blir gitt adgang til å korrigere omvendte strukturkvoter må dette skje i form av en «skal-regel», og ikke en «kan-regel».

Av høringsnotatet følger at «[s]øknadsfristen settes slik at søknadene kan behandles i løpet av 2026». Advokatforeningen bemerker at dette kan bli utfordrende tidsmessig. Dersom det blir vedtatt korrigerende av omvendt strukturering er det viktig at Fiskeridirektoratet informerer godt om muligheten til å søke om korrigerende, og det gis tilstrekkelig tid til søkerne.

3.9 Kvotetak og eierkonsentrasjon

Det er fastsatt kvotetak på fartøynivå for både havfiskeflåten og kystfiskeflåten. Kvotetakene er omtalt i høringsnotatet kapittel 6. Fordeling av strukturgevinstkvotefaktorer kan føre til at et fartøy overstiger kvotetaket uten at fartøyeieren selv har foretatt en aktiv disposisjon.

For havfiskeflåten gjelder det i dag begrensninger i eierkonsentrasjon. Begrensningene er utformet på ulike måter, blant annet som et bestemt antall kvotefaktorer, en prosentandel av kvotefaktorene i fartøygruppen eller en maksimal andel av gruppekvoten til fartøygruppen. Konesjonsforskriften § 1-6 har regler om tilordning av kvotefaktorer fra fartøy der eieren har eierandel. Disse reglene foreslås videreført i forskrift om fiskeritillatelse og deltakelse i åpne fiskerier § 11. Kystfiskeflåten har ikke tilsvarende regler i dag. Eventuell innføring av eierkonsentrasjonsregler for kystfiskeflåten behandles i en egen prosess og er ikke en del av denne høringen.

Høringsnotatet punkt 7.2.7.3 skisserer tre alternativer for håndtering av tilfeller der kvotetak eller eierkonsentrasjonsregler overstiges som følge av fordeling av strukturgevinstkvotefaktorer. Forskriftsutkastet § 25 synes likevel å bygge på alternativ C, ved at strukturgevinstkvotefaktorer holdes utenfor beregningen av kvotetak og eierkonsentrasjon.

Valg av modell kan ha betydelige fordelingsvirkninger. Det er ikke naturlig at Advokatforeningen tar stilling til slike fordelingsproblemer. Merknadene nedenfor er derfor begrenset til behovet for klare regler, forutberegnelighet og nødvendige saksbehandlingsgarantier.

Alternativ A innebærer at overskytende strukturgevinstkvotefaktorer må splittes ut og tildeles et annet fartøy gjennom oppgivelse. Det legges opp til en midlertidig aksept for overskridelse for å gi eierne anledning til å tilpasse seg. Advokatforeningen mener at en slik modell forutsetter klare regler om når en overskridelse oppstår, hvilke kvotefaktorer som er overskytende, hvem som kan motta dem, og hvilken frist fartøyeieren har til å tilpasse seg. Fristen bør først løpe fra særskilt varsel til fartøyeier. Varslet bør inneholde beregningen og opplyse om konsekvensene av manglende tilpasning. Fartøyeier bør få anledning til å uttale seg før det treffes vedtak. Dersom overskytende strukturgevinstkvotefaktorer fordeles til gruppen fordi eier ikke tilpasser seg innen fristen, må dette skje ved enkeltvedtak med begrunnelse og klagerett.

Alternativ B innebærer at overskytende strukturgevinstkvotefaktorer fordeles direkte tilbake til gruppen. Modellen kan være enkel å praktisere, men gir fartøyeieren mindre mulighet til å innrette seg. Dersom alternativ B velges, bør forskriften klart angi om faktorene først tildeles fartøyeieren eller om de fordeles direkte til gruppen. Det bør også fastsettes regler om beregningsmåte og beregningstidspunkt. Fartøyeier bør varsles, få innsyn i beregningen og gis anledning til å uttale seg før fordelingen gjennomføres. Beslutningen bør treffes som enkeltvedtak med begrunnelse og klagerett.

Alternativ C innebærer at strukturgevinstkvotefaktorer holdes utenfor beregningen av kvotetak og eierkonsentrasjon. Etter Advokatforeningens syn kan dette alternativet gi god forutberegnelighet for fartøyeierne, fordi fartøyeier ikke risikerer å komme i brudd med kvotetak- eller eierkonsentrasjonsregler. Dersom dette alternativet legges til grunn, bør forskriften ha tydelige reguleringer for hvordan strukturgevinstkvotefaktorer skal behandles ved senere strukturering, tildeling til ny eier, eierskifte og endringer i eiersammensetningen. Det bør også klargjøres om strukturgevinstkvotefaktorer skal få betydning for adgangen til senere å erverve nye strukturkvotefaktorer. Forskriftsutkastet § 25 gir ikke alene tilstrekkelig veiledning om disse spørsmålene.

3.10 Behovet for endringer i annet regelverk

3.10.1 Forslag om å oppheve kondemneringskravet ved sammenslåing av rekefartøytillatelser samt redusere avkortningen i konsesjonskapasitet

Kondemneringskravets formål om å begrense den samlede fangstkapasiteten i fiskeflåten er ikke like relevant i dag. Etter Advokatforeningens syn vil en oppheving av kondemneringskravet bidra til forenkling og et mer enhetlig regelverk. Advokatforeningen kan ikke se at en oppheving vil være i strid med forskriftens formål.

Hvorvidt avkortningen av konsesjonskapasitet ved sammenslåing av rekefartøytillatelser bør reduseres, er et fordelingsspørsmål som det ikke er naturlig at Advokatforeningen uttaler seg om.

3.11 Kommentarer til forskriftsforslaget til forskrift om spesielle kvoteordninger og strukturgevinst

Advokatforeningen mener forskriftsutkastet § 3 bokstav a–h bør gjennomgås for å vurdere om begrepene er presist definert, og om alle definisjonene er nødvendige. For eksempel defineres "strukturkvotefaktor" i § 3 bokstav c som en tidsbegrenset kvotefaktor som *oppstår* på grunnlag av at et fartøy trekkes ut av fiske. Definisjonen fremstår uklar og upresis fordi den etter sin ordlyd ikke krever at det søkes om og innvilges tillatelse til strukturering, jf. gjeldende forskrift om strukturkvoteordning for havfiskeflåten § 5. Tilsvarende gjelder definisjonen av "strukturgevinstkvotefaktor" i § 3 bokstav d.

Etter Advokatforeningens syn er også definisjonen av "særlig kvoteordning" i § 3 bokstav f lite presis. Begrepet kan lett forveksles med andre særlige ordninger, som kystfiskeordningen, rekrutteringskvotebonus,

strukturvoteordningen og kvotebonus ved levendelagring. Advokatforeningen mener det bør vurderes å bruke en mer presis betegnelse, for eksempel "ID-kvoteordningen".

Advokatforeningen finner at også dette forskriftsutkastet bare delvis oppfyller målsettingen om å forenkle og harmonisere dagens regelverk. Det anbefales derfor en ny gjennomgang med sikte på å gjøre teksten mer presis, mindre omfattende og mer tilgjengelig.

3.12 Skattemessige konsekvenser

Advokatforeningen mener at de skattemessige konsekvensene av forslagene til omlegging av regelverket for fiskeritillatelser og fordeling av strukturgevinst må utredes grundig før eventuell ikrafttredelse av regelverket.

Utredning av de skattemessige konsekvensene er viktig for å sikre forutberegnelighet for næringen, og for å sikre at de foreslåtte reglene ikke medfører utilsiktede konsekvenser som påvirker næringens rammevilkår negativt.

Etter Advokatforeningens syn bør Finansdepartementet eller Skattedirektoratet utrede spørsmålet, og eventuelle behov for endringer i skattereglene før regelverket trer i kraft.

Etter Advokatforeningens syn er det grunn til å gjøre en helhetlig gjennomgang av de skattemessige konsekvensene av forslaget, hvor det også vurderes om det er behov for å gjøre endringer eller tilpasninger av enten skattereglene eller de foreslåtte reglene for å sikre næringens rammevilkår.

Advokatforeningen ønsker ikke å begrense den nødvendige gjennomgangen ved å legge føringer for hvilke spørsmål det er behov for å utrede. Etter Advokatforeningens syn er det imidlertid i alle tilfeller behov for å utrede hvordan forslaget påvirker adgangen til avskrivning av fiskeritillatelser og hvordan den skattemessige verdien (både inngangsverdi / avskrivningsgrunnlag og formuesverdi) av fiskeritillatelser påvirkes. Det bør for god ordens skyld avklares og sikres at de foreslåtte regelendringene ikke medfører realisasjon av noen eksisterende fiskeritillatelser.

3.13 Avsluttende kommentar

Advokatforeningen finner at forskriftsforslagene bare delvis oppfyller målsettingen om å forenkle og harmonisere dagens regelverk. Advokatforeningen anbefaler en ny gjennomgang av forskriftsforslagene med særlig vekt på klarere begrepsbruk, færre gjentakelser, tydeligere regulering av rettsvirkninger og nødvendige prosessuelle rettssikkerhetsgarantier. En del av forslagene kunne med fordel vært bedre utredet før reglene trer i kraft.

Vennlig hilsen

Siri Teigum
leder

Merete Smith
generalsekretær